

ปัญหาในการใช้สิทธิทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามกฎหมาย ว่าด้วยการทวงถามหนี้

PROBLEMS IN THE EXERCISE OF CREDITORS' RIGHT TO COLLECT UNDER THE LAW ON DEBT COLLECTION

ปฐิมพร นวลปาน

Purimporn Nualpan

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : candy_charie@live.com

Graduate Student of Master of Laws Program in Private Law,

Faculty of Law, Thammasat University : candy_charie@live.com

Received : January 15, 2020

Revised : May 15, 2020

Accepted : May 15, 2020

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน การก่อกหนี้สินมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระหนี้หากลูกหนี้ชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลาจะไม่เกิดปัญหา แต่ลูกหนี้ส่วนใหญ่ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลา จึงทำให้เจ้าหนี้ต้องดำเนินการทวงถามหนี้ หรือดำเนินการทางศาล ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเจ้าหนี้ตามมาตรา 194 บัญญัติว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้” เจ้าหนี้จึงมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยใช้สิทธิทวงถามหนี้ หรือใช้สิทธิเรียก้องทางศาล ซึ่งในทางปฏิบัติเจ้าหนี้มักใช้สิทธิเรียกให้ชำระหนี้โดยใช้สิทธิทวงถามหนี้ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ทั้งนี้เพราะเจ้าหนี้ส่วนใหญ่แล้วล้วนแต่ไม่ต้องการใช้มาตรการในการฟ้องร้องดำเนินคดีเพราะจะทำให้เสียเวลา ค่าใช้จ่ายสูงและยังเป็นการทำลายความสัมพันธ์กับลูกหนี้ในภายภาคหน้า การทวงถามหนี้ เจ้าหนี้อาจดำเนินการทวงถามได้ด้วยตนเอง หรือเจ้าหนี้อาจมีการตั้งตัวแทนให้ไปดำเนินการติดตามทวงถาม หรือเจ้าหนี้อาจมอบหมายให้ผู้รับจ้างทวงถามหนี้เป็นผู้ดำเนินการติดตามทวงถามแทนตนก็ได้ ซึ่งเจ้าหนี้อาจดำเนินการติดตามทวงถามหนี้โดยใช้วิธีการติดตามทวงหนี้ที่เป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรมกับลูกหนี้ก็ได้ จนหลายประเทศได้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ว่าเป็นธรรม” เพื่อปกป้องสิทธิของลูกหนี้ในกระบวนการติดตามทวงถามหนี้ ทั้งนี้รวมถึง ประเทศไทยด้วยที่มีการบังคับใช้กฎหมาย “พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้” อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้ต้องไม่เป็นการบัญญัติหรือกำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติอันเป็นการลิดรอนสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้จนเกินไปทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ เดือดร้อน ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ที่มีการบัญญัติหรือกำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติที่ก่อให้เกิดการลิดรอนสิทธิของเจ้าหนี้โดยชอบด้วยกฎหมาย

1. ปัญหาในประเภทหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายการทวงถามหนี้ที่มีเนื้อหาให้ความคุ้มครองหนี้ที่เกิดจากมูลหนี้ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้หนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายควรได้รับความคุ้มครองด้วยหรือไม่ การบัญญัติหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองทุกประเภทเช่นนี้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจหรือไม่

2. ปัญหาเรื่องผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายการทวงถามหนี้ ควรมีผลใช้บังคับกับเจ้าหนี้ที่เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ด้วยหรือไม่ การที่ผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายการทวงถามหนี้นั้นมีผลใช้บังคับกับเจ้าหนี้จะเป็นการจำกัดสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหนี้มากเกินไปหรือไม่

3. ปัญหาในเรื่องการติดต่อลูกหนี้ตามเวลา สถานที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ในการติดต่อลูกหนี้เป็นข้อปฏิบัติการทวงหนี้ที่มีข้อปลีกย่อยค่อนข้างเยอะและข้อปฏิบัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่มีความยืดหยุ่นทำให้ในทางปฏิบัติเป็นการสร้างภาระเกินความจำเป็นให้แก่เจ้าหนี้หรือไม่

4. ปัญหาในการใช้สิทธิในการดำเนินคดีของเจ้าหนี้ การบัญญัติห้ามแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดีหากไม่ชำระหนี้ เป็นเรื่องที่ไม่สอดคล้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 165 วรรค 1 “การชู้ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยม ไม่ถือว่าเป็นการข่มขู่” ถือว่าเป็นการใช้สิทธิตามปกตินิยม ไม่ถือเป็นการข่มขู่อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงรายละเอียดของกฎหมายว่าด้วยการติดตามทวงถามหนี้ในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนอร์เวย์เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ของไทย

คำสำคัญ

การติดตามทวงถามหนี้, สิทธิของเจ้าหนี้

ABSTRACT

Nowadays, Debt creation tends to increase steadily. When the debt is due, debtors will pay the debt by the due date without being any problems. But most debtors often do not pay the debt at a specific time. Therefore, the creditors have to perform debt collection or proceed with the court according to the civil and commercial laws of the creditors under Section 194. “by virtue of an obligation the creditor is entitled to claim performance from the debtor. The performance may consist in a forbearance.” Creditors have the right to require debtors to pay the debt by exercising the right to claim the debt or claim to the court. Practically, almost creditors often exercise the right to collect debt repayment by exercising their right to collect debt because debtors generally do not want to take measures in litigation because it will waste time, high expenses, and also destroy relationship with debtors in the future. For debt collection processes, the creditor may proceed to collect by itself or the creditor may appoint a representative to collect instead or the creditor may assign the debt collector to collect the debt on its behalf. Creditors may proceed with debt collection by using fair or unfair method to debtors in debt collection until many countries have enacted laws called “The Fair Debt Collection Practices Act” to protect the rights of debtors in the debt collection process including Thailand that also has enacted the laws called “Debt Collection Act” However, this law must not prescribe or impose the regulations and the prohibitions that deprive the legitimate rights in following on debt collection of creditors too causing disadvantages. So, this article focuses on the problems of the debt collection law that has been prescribed or stipulated the practices and prohibitions that cause the deprivation of the rights of creditors legally.

1. Problems in the types of debt that are covered by the debt collection law that has content covering the debt protection arising from all types of debt, whether they are legal or unlawful debt. Should the unlawful debt be protected as well? Does every type of debt provision have such value in line with economic conditions?

2. Problems with debt collectors that are subject to debt collection laws Should it also apply to creditors who are direct contractors to the debtor as well? Does the debt collector that is

under the enforcement of the debt collection laws apply to creditors will limit the legitimate rights of creditors too much?

3. Problems with contacting debtors on time Location specified by law The rules regarding time and place to contact debtors are debt collection practices that have a lot of minutiae and such rules are not flexible, resulting in the practice being an overburden. Is it necessary for creditors?

4. Problems in exercising rights in litigation of creditors The act prohibits display or contains statements that make believe that will be prosecuted if the debt is not paid. It is not in accordance with the Civil and Commercial Code, Section 165, paragraph 1, "The threat to exercise normal rights. Not considered intimidation "is considered a normal right Does not constitute intimidation which is an unlawful act

Therefore, the author has studied the details of the debt collection law in the United States, Australia, and Norway for preparing with Debt Collection Act, B.E. 2558 of Thailand.

Keywords

Debt collection, The rights of creditors.

บทนำ

การกู้หนี้ยืมสินเป็นเรื่องที่ปรากฏมานานแล้ว ด้วยเป็นเรื่องของความจำเป็นในกรณีต่าง ๆ เช่น ความขาดแคลน การต้องการเงินทุน เป็นต้น เมื่อกู้หนี้ยืมสินไปแล้ว พอถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว ถ้าลูกหนี้ไม่ทำการชำระตามกำหนดเวลาในสัญญาจะไม่เกิดปัญหา แต่ลูกหนี้ส่วนใหญ่มักผิดนัดชำระหนี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม การผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้จึงเป็นการกระทำที่เจ้าหนี้เกิดความเสียหายโดยทันที ด้วยอำนาจตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเจ้าหนี้ตามมาตรา 194 “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้” ดังนั้น เจ้าหนี้จึงมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยใช้สิทธิทวงถามหนี้หรือใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหนี้มักใช้สิทธิเรียกให้ชำระหนี้โดยใช้สิทธิทวงถามหนี้ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ทั้งนี้ เพราะเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ล้วนแต่ไม่ต้องการใช้มาตรการในการฟ้องร้องดำเนินคดีอันจะทำให้เสียเวลา ค่าใช้จ่ายสูงและยังเป็นการทำลายความสัมพันธ์กับลูกหนี้ในภายภาคหน้า การทวงถามหนี้ เจ้าหนี้อาจดำเนินการทวงถามได้ด้วยตนเองหรือการตั้งตัวแทนให้ไปดำเนินการติดตามทวงถาม หรือมอบหมายให้ผู้รับจ้างทวงถามหนี้เป็นผู้ดำเนินการทวงถามแทนตนได้

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมีกฎหมายมากมายที่ให้การคุ้มครองลูกหนี้ในการทวงถามหนี้จากเจ้าหนี้ อาทิ การคุ้มครองทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่มีบทบัญญัติให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน, การคุ้มครองทางแพ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดเป็นหลัก, การคุ้มครองทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญานั้นหากเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้กระทำการทวงหนี้อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้และครอบครัวประกอบความผิดทางอาญาก็ต้องรับผิดทางอาญาในฐานต่าง ๆ การคุ้มครองโดยการควบคุมดูแลด้านจริยธรรม จรรยาบรรณของวิชาชีพทนายความที่กำลังมีบทบาทอย่างมากในการเข้าไปรับจ้างติดตามทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 และข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 และการคุ้มครองตามแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติและมาตรการทางกฎหมายเหล่านี้ถึงจะไม่ได้เป็นบทบัญญัติ ข้อปฏิบัติ หรือข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้โดยตรง แต่เป็นเพียงการปรับใช้กฎหมายก็ถือว่าเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้จากเจ้าหนี้ ในการใช้สิทธิทวงถามหนี้เหมือนกัน

ปัจจุบัน คณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติโดยมีหลักการให้มีกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และสภานิติบัญญัติ แห่งชาติลงมติได้ลงความเห็นชอบเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2557 โดยเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นี้เป็นบทบัญญัติข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติในการทวงถามหนี้โดยตรง แต่มีข้อห้ามปฏิบัติการทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้มากเกินไป และเป็นการบัญญัติขอกฎหมายที่เปิดช่องให้ลูกหนี้สามารถหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ได้ และบางบทบัญญัติในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ผู้เขียนเห็นว่าบางมาตราไม่อาจสามารถบังคับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้¹ ซึ่งเป็นปัญหาในการทวงถามหนี้และเป็นผลกระทบต่อเจ้าหนี้โดยตรงในการทวงถามหนี้ตาม ปัญหาของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

บทความนี้จะศึกษาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ของ**ประเทศสหรัฐอเมริกา**มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ไว้ คือ The Fair Debt Collection Practices Act 1977” เรียกโดยย่อว่า “FDCPA”² ซึ่งเป็นแม่แบบของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 รวมถึง **ประเทศ**

¹ โดยที่การทวงถามหนี้ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็น การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เชิญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกฎหมาย ที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทวงถามหนี้และการควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ

² ในบทความนี้ หากกล่าวถึงเพียงแต่ FDCPA ให้เข้าใจว่าหมายถึง พระราชบัญญัติว่าด้วยการวิธีการปฏิบัติในการทวงถามหนี้ว่าเป็นธรรม พ.ศ. 2520 (The Fair Debt Collection Practices Act 1977)

ออสเตรเลีย กฎหมายออสเตรเลียไม่มีกฎหมายพิเศษโดยเฉพาะกำหนดไว้ แต่ได้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตาม Trade Practices Act 1974 (กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติทางการค้า ค.ศ. 1974) และ Australian Securities and Investment Commission Act 2001 (กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการหลักทรัพย์และการลงทุน ค.ศ. 2001) โดยมีคณะกรรมการการแข่งขันและคุ้มครองผู้บริโภค (Australian Competition and Consumer Commission or ACCC³) และคณะกรรมการหลักทรัพย์และการลงทุนตามกฎหมายกำกับดูแลและควบคุมการคุ้มครองผู้บริโภค (Australian Securities and Investments Commission or ASIC⁴) ซึ่งจะมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ ลูกหนี้ ผู้ได้รับความคุ้มครอง ข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ความรับผิดชอบและการควบคุม และ ACCC และ ASIC ยังมีอำนาจรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันผู้บริโภคที่เป็นลูกหนี้หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นลูกหนี้จากการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่สามารถสามารถยอมรับได้ โดยอาศัยอำนาจจาก Commonwealth Consumer Protection Laws⁵ โดยภายหลังมีการออกแนวปฏิบัติในการทวงถามหนี้สำหรับผู้ทวงถามหนี้และเจ้าหน้าที่ คือ Debt collection guideline for collector and creditor แนวปฏิบัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการติดตามทวงถามหนี้โดยการกระทำที่สุภาพ นิ่มนวล รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่ประสบกับภาระทางการเงินอันจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ลดลง ซึ่งจะมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับชำระหนี้ ซึ่งลูกหนี้ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจะเป็นบุคคล หน่วยงานทางธุรกิจ หรือนิติบุคคลที่เป็นหนี้หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นหนี้ และผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้การควบคุม หมายถึง บุคคลที่ติดตามทวงถามหนี้ในหน่วยของธุรกิจ รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ติดตามทวงถามหนี้อิสระ ผู้รับโอน ตัวแทน ทนายความและบุคคลใด ๆ ที่ติดตามทวงถามหนี้ในนามของผู้อื่น และ **ประเทศนอร์เวย์** มีกฎหมายพิเศษเฉพาะไว้เกี่ยวกับการคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ คือ ACT OF 13 MAY 1988 NO. 26 ON DEBT COLLECTION AND OTHER RECOVERY OF OVERDUE PECUNIARY CLAIMS (DEBT COLLECTION ACT โดยผู้เขียนจะเปรียบเทียบในรูปแบบในการดำเนินการทวงถามหนี้และแนวความคิดของกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการทวงถามหนี้ เพื่อนำผลการศึกษาวิเคราะห์ไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ ให้สามารถคงไว้ซึ่งสิทธิของเจ้าหน้าที่ที่จะสามารถติดตามทวงถามหนี้กับลูกหนี้ได้ และอยู่ในกรอบที่สังคมโดยรวมที่ยอมรับได้ สามารถบังคับใช้ได้จริงตามสภาพสังคมไทยและแก้ไขปัญหาตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้ ได้อย่างแท้จริง ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในประเภทหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายการทวงถามหนี้

กฎหมายประเทศออสเตรเลียนั้น กฎหมายจะคุ้มครองหนี้ที่เกิดจากมูลหนี้ทุกประเภทและยังรวมถึงกรณีหนี้ที่มีการรับโอนมาให้ติดตามทวงหนี้⁶ ไม่ว่าจะโดยการขายหรือเป็นผู้แทนของเจ้าหน้าที่หรือเรียกกรองแทนไม่ว่าจากวิธีใด ๆ ในฐานะที่เป็นสิทธิของเจ้าหน้าที่

ในส่วนของกฎหมายประเทศนอร์เวย์ หนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนั้นต้องเป็นการติดตามทวงหนี้ในสิทธิเรียกร้องทางการเงินที่ถึงกำหนดระยะเวลาชำระ⁷ รวมถึงกรณีรับโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวและกระทำการทวงหนี้ในสิทธิเรียกร้องนั้น⁸

³ ในบทความนี้ หากกล่าวถึงเพียงว่า ACCC ให้เข้าใจหมายถึง Australian Competition and Consumer Commission.

⁴ ในบทความนี้ หากกล่าวถึงเพียงว่า ASIC ให้เข้าใจหมายถึง Australian Securities and Investments Commission.

⁵ A guide for business, “Debt collection guideline for collector and creditor,” Retrieved on September 18, 2019, from <https://download.asic.gov.au/media/3549402/rg96-published-29-february2016.pdf>, February 2016.

⁶ A guide for business, “What this guideline covers Commonwealth, consumer protection laws,” Retrieved on September 18, 2019, from <https://download.asic.gov.au/media/3549402/rg96-published-29-february-2016.pdf>, February 2016.

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา หน้าที่ได้รับความคุ้มครองต้องเป็นหน้าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าใช้จ่ายในครอบครัว หรือหาซื้อของใช้ภายในบ้าน หน้าที่เกิดจากการติดต่อทางการซื้อขายสินค้า ประกัน บริการต่าง ๆ ของบุคคลหรือครอบครัว⁷ ไม่รวมถึงหน้าที่เกิดขึ้นกับธนาคาร สถาบันการเงิน เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน้ภาษี ค่าปรับ ค่าเลี้ยงดูสามีภรรยาในกรณีหย่าร้าง ค่าเลี้ยงดูบุตรหลาน และสิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการละเมิด¹⁰ เนื่องจากกฎหมาย FDCPA มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ดังนั้นประเภทของหน้าที่จะได้รับความคุ้มครองตาม FDCPA จึงต้องมีความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมในการก่อหนี้ของผู้บริโภคด้วย หน้าที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย FDCPA จะต้องมืองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนดังนี้

(1) เป็นหนี้เงิน

(2) เป็นหนี้ที่มีมูลหนี้ันเกิดจากธุรกรรมใด ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อตกลงหรือสัญญา (ไม่รวมถึงมูลละเมิด)

(3) เป็นหนี้ที่มีวัตถุประสงค์หลักอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประการดังนี้ คือ

(3.1) เพื่อใช้จ่ายส่วนตัว

(3.2) เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว

(3.3) เพื่อหาซื้อของใช้ภายในบ้าน เท่านั้น

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้

กฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติผู้ทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ของไทยมาตรา 3 ได้บัญญัติถึงคำนิยาม ของ “ผู้ทวงถามหนี้” ซึ่งคำนิยามดังกล่าวได้ให้ความหมายของคำว่า “หนี้ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย” ไว้ในตัวเอง ดังนี้ด้วย

“ผู้ทวงถามหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้ันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม...

“ผู้ให้สินเชื่อ” หมายถึง (1) บุคคลซึ่งให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ หรือ

(2) บุคคลซึ่งรับซื้อหรือรับโอนสินเชื่อต่อไปทุกทอด”

จะเห็นได้ว่า ผู้ให้สินเชื่อ นั้น อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

“สินเชื่อ หมายความว่า สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาโดยการให้กู้ยืมเงิน การให้บริการบัตรเครดิตการให้เช่าซื้อ การให้เช่าแบบลิสซิ่ง และสินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน”

⁷ Debt collection Act, section 2 “Debt collection means commercial or continual recovery¹ of pecuniary claims for others.² In addition the purchase of pecuniary claims and recovery of these for one’s own account is also covered by the act The debt collector means a person or firm conducting debt collection.”

⁸ Debt collection Act, section 34 “**Transitional provisions.** The Act shall apply to the recovery of money claims that fall due after the entry into force of the Act. The Act shall also apply to the recovery of pecuniary claims that a debt collector is given the job of recovering after the entry into force of the Act.”

⁹ The Fair Debt Collection Practice Act 1977, Section 803(5) “The term “debt” means any obligation or alleged obligation of a consumer to pay money arising out of a transaction in which the money, property, insurance or services which are the subject of the transaction are primarily for personal, family, or household purposes, whether or not such obligation has been reduced to judgment.”

¹⁰ กัญญ์วิเศษสิงห์, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กู้ยืมเงินนอกระบบ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์นวมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560), น. 76.

กฎหมายก็บัญญัตินิยามความหมายไว้ในลักษณะที่กว้าง หมายความว่า สินเชื่อที่ให้แก่บุคคลธรรมดาในลักษณะของการให้กู้ยืม, การให้บริการบัตรเครดิต, การให้เช่าซื้อ, การให้เช่าแบบลีสซิ่ง, สินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

ซึ่งตามคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่าคำว่า “บุคคลซึ่งให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ, ทั้งนี้ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม..., การให้กู้ยืม, การให้บริการบัตรเครดิต, การให้เช่าซื้อ, การให้เช่าแบบลีสซิ่ง, สินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน” หนี้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ให้ความคุ้มครองหนี้ที่เกิดจากมูลหนี้ทุกประเภทไม่ว่าเป็นหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย¹¹

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงเนื้อหาในส่วนของประเภทของหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย FDCPA ของประเทศสหรัฐอเมริกา คุ้มครองหนี้ที่เกิดจากการค้าใช้จ่ายส่วนตัว ใช้จ่ายในครอบครัว หรือหาซื้อของใช้ภายในบ้าน เท่านั้น แต่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นี้ คุ้มครองหนี้ที่เกิดจากการให้กู้ยืม, การให้บริการบัตรเครดิต, การให้เช่าซื้อ, การให้เช่าแบบลีสซิ่ง, สินเชื่อในรูปแบบอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ทั้งนี้รวมถึงหนี้การเล่นการพนันเป็นปกติธรรมดาตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ในส่วนของกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญาและแนวทางปฏิบัติในการทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยของประเทศไทย ส่วนกฎหมายออสเตรเลียกับกฎหมายนอร์เวย์ จะเห็นได้ว่าขอบเขตของมูลหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองเกิดจากมูลหนี้ทุกประเภทโดยกำหนดขอบเขตประเภทหนี้อย่างกว้างที่สุด

ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงเนื้อหา ผู้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และกฎหมายต่างประเทศแล้ว จะพบว่ากฎหมาย FDCPA ของสหรัฐอเมริกาถือเป็นกฎหมายที่ดีอันจะนำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้กับกฎหมายการทวงถามหนี้ของไทยได้ โดยกฎหมาย FDCPA ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเงื่อนไขหลักของหนี้ที่จะได้รับความคุ้มครองหนี้ตามกฎหมายไว้ว่าจะต้องเป็นหนี้ที่มีวัตถุประสงค์หลักอย่างใดอย่างหนึ่ง 3 ประการ คือ ใช้จ่ายส่วนตัว (ส่วนบุคคล), ใช้จ่ายในครัวเรือน, หรือซื้อหาของใช้ภายในบ้านเท่านั้นเนื่องจากกฎหมาย FDCPA มุ่งที่จะคุ้มครองหนี้ที่บริโภคเป็นหลัก ดังนั้นกฎหมายจึงมิได้ให้ความคุ้มครองที่ครอบคลุมไปถึงมูลหนี้ทุกประเภท แต่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะมูลหนี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคโดยตรงเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายการทวงถามหนี้ของไทยตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ควรกำหนดขอบเขตหนี้ที่ได้รับการคุ้มครองแค่นี้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของลูกหนี้เท่านั้น เหมือนอย่างเช่นกฎหมาย FDCPA เนื่องจากหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคนั้นเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้กับลูกหนี้ และเมื่อมีการบริโภคแล้วย่อมหมดไปหรือเสื่อมค่าลงไปเรื่อย ๆ ซึ่งต่างกับหนี้เพื่อการประกอบธุรกิจ ซึ่งสามารถสร้างรายได้กลับคืนให้แก่ลูกหนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าหนี้ที่ควรให้ความคุ้มครองควรเป็นหนี้ที่ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจ

2. ปัญหาเรื่องผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายการทวงถามหนี้

กฎหมายประเทศออสเตรเลีย ผู้ทวงถามหนี้ที่จะอยู่ภายใต้การควบคุมนั้น¹² หมายถึง บุคคลที่ทวงถามหนี้ในหน่วยงานของธุรกิจ รวมถึงเจ้าหน้าที่ ผู้รับจ้างทวงถามหนี้อิสระ ผู้รับโอน ตัวแทน ทนายความ และบุคคลใด ๆ ที่ทวงถามหนี้ในนามของคนอื่น และในมลรัฐส่วนใหญ่จะมีการกำหนดใบอนุญาตให้ทวงถามหนี้โดยมีการอนุญาตทวงถามหนี้ที่แตกต่างกัน โดยในแต่ละมลรัฐจะมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่อนุมัติหรือเพิกถอนใบอนุญาตทวงถามหนี้

¹¹ สุพิศ ประณีตพลกรัง, กฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 1, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ อินเทอร์เน็ต บัคส์, 2558), น.13.

¹² A guide for business, *supra* note 5. p.5

ส่วนกฎหมายประเทศนอร์เวย์¹³ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ หมายถึง บุคคลหรือบริษัทกระทำการติดตามทวงถามหนี้และยังหมายรวมถึงเจ้าหนี้ผู้ซึ่งติดตามทวงถามหนี้โดยการเรียกร้องให้ชำระหนี้ทางการเงินของตนเอง โดยการติดตามทวงถามหนี้ต้องกระทำโดยหน่วยงานธุรกิจที่ได้จดทะเบียนทางธุรกิจและได้รับอนุญาตติดตามทวงถามหนี้

กรณีผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย FDCPA ของประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีผลใช้บังคับเฉพาะผู้ทวงถามหนี้ที่เป็น “บุคคลภายนอก” เท่านั้น ซึ่งไม่มีผลใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นเจ้าหนี้ด้วย¹⁴ แต่เจ้าหนี้ที่ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายก็ต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ เป็นบุคคลใด ๆ ที่เสนอหรือขยายสินเชื่อซึ่งก่อให้เกิดหนี้ หรือเป็นผู้ซึ่งบุคคลอื่นมีหนี้ที่ต้องชำระให้แก่ตน แต่ไม่รวมถึงบุคคลใด ๆ ที่ได้รับโอนหรือโอนหนี้ที่ผิดมาเพียงวัตถุประสงค์เพื่อการอำนวยความสะดวกในการติดตามใด ๆ ที่ได้รับโอนหรือโอนหนี้ที่ผิดนัดมา เพียงวัตถุประสงค์เพื่อการอำนวยความสะดวกในการติดตามทวงถามหนี้ นั้นให้บุคคลอื่น

ลักษณะผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่อยู่ภายใต้กฎหมาย FDCPA มาตรา 803 (4) บุคคลธรรมดา นิติบุคคล อาทิเช่น

- เจ้าหนี้ที่ได้รับมอบอำนาจหรือรับโอนหนี้ที่ผิดนัดมา เพียงวัตถุประสงค์เพื่อการอำนวยความสะดวกในการทวงถามหนี้ให้บุคคลอื่น

- เจ้าหนี้ซึ่งติดตามทวงหนี้โดยใช้ชื่ออื่นอันมิใช่ชื่อตนเอง หรือชื่อปลอมอันมิใช่ชื่อของตนเองเพื่อให้ลูกหนี้เข้าใจว่าบุคคลที่สามเป็นผู้ทวงถามหนี้

- บุคคลใด ๆ ที่รับจ้างทวงถามหนี้เป็นธุรกิจหลักหรือบุคคลใด ๆ ที่ทวงถามหนี้เพื่อผู้อื่นเป็นปกติ บริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการกรอกรับชำระหนี้ซึ่งยึดหลักประกันไปโดยไม่มีสิทธิ

- ผู้จัดทำแบบฟอร์มใด ๆ ที่เป็นการหลอกลวง และทนายความหรือสำนักงานกฎหมายที่ผู้ซึ่งโดยปกติเข้าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการทวงถามหนี้ของผู้บริโภค เมื่อกิจกรรมดังกล่าวเกี่ยวกับการดำเนินคดีความ

กฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ มาตรา 3 นั้นได้ให้ความหมาย ผู้ทวงถามหนี้ ไว้ว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ไม่ว่าหนี้ยดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึง ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ยดังกล่าว ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ และผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ด้วย

โดยลักษณะผู้ทวงถามหนี้สามารถแยกเป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ

(1) กลุ่มเจ้าหนี้ คือ ผู้ที่เป็นเจ้าหนี้โดยตรง เป็นผู้ทำการทวงหนี้สำหรับในกลุ่มเจ้าหนี้ นั้น กฎหมายแยกประเภท ดังนี้

- เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ
- ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค
- ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน
- เจ้าหนี้อื่นซึ่งสิทธิรับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือเป็นกรณีผู้ให้สินเชื่อโดยตรงและผู้ที่ได้รับซื้อโอนสินเชื่อต่อไป

¹³ Debt collection Act, section 4, “Debt collection may only be conducted by business entities that are registered in the register of business and are licenced unless otherwise stipulated of the third and fourth parts,”

¹⁴ FDIC Law, Regulations, Related Acts, “General. The definition includes only a “natural person” and not an artificial person such as a corporation or other entity created by statute,” Retrieved on August 23, 2019, from <https://www.fdic.gov/regulations/laws/rules/6500-1325.html>.

(2) กลุ่มผู้ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ กล่าวคือ ไม่ใช่เป็นเจ้าหนี้โดยตรงแต่เป็นผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับทวงถามหนี้สิน โดยได้รับมอบอำนาจตามกฎหมาย และกฎหมายให้ถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ทวงถามหนี้ตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย กลุ่มบุคคลดังกล่าวคือ ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้, ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้, ผู้ประกอบธุรกิจการทวงถามหนี้, ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจการทวงถามหนี้¹⁵

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทยว่าด้วยการทวงถามหนี้ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ของไทย กฎหมายออสเตรเลียและกฎหมายนอร์เวย์ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่จะอยู่ภายใต้กฎหมายนั้นหมายรวมถึง เจ้าหนี้ ผู้ที่เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ด้วย ซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไว้กว้างกว่ากฎหมายสหรัฐอเมริกา

เหตุผลที่กฎหมาย FCDPA ของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายเป็นบุคคลภายนอกเท่านั้นก็เนื่องจากกฎหมาย FDCPA ต้องการแยกความแตกต่างระหว่างสถานะของ “ผู้ติดตามทวงถามหนี้” ซึ่งเป็นบุคคลที่สามออกจากสถานะของ “เจ้าหนี้” ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายแรกของลูกหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่ทวงถามหนี้อยู่แล้วและมีกฎหมายอื่น ๆ ที่ควบคุมเจ้าหนี้อยู่แล้วด้วย

ดังนั้น สำหรับปัญหาว่ากฎหมายการทวงถามหนี้ในประเทศไทยนั้น ควรมีผลใช้บังคับกับ “เจ้าหนี้” ด้วยหรือไม่นั้น ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายการทวงถามหนี้ในประเทศไทยที่มีบังคับใช้กับเจ้าหนี้ที่เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ด้วยนั้น มีผลกระทบโดยตรงกับสิทธิโดยชอบของเจ้าหนี้ เป็นการจำกัดสิทธิโดยชอบตามกฎหมายของเจ้าหนี้ ในการเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตน

หากพิจารณาในส่วนของกฎหมายสหรัฐอเมริกาก็ถือว่าเป็นบทบัญญัติที่ดีในเรื่องผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายทวงถามหนี้ที่กฎหมาย FDCPA มีผลใช้บังคับเฉพาะผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่เป็น “บุคคลภายนอก” เท่านั้น เพื่อแยกความแตกต่างระหว่างสถานะของ “ผู้ติดตามทวงถามหนี้” ซึ่งเป็นบุคคลที่สามออกจากสถานะของ “เจ้าหนี้” ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายแรกของลูกหนี้¹⁶ ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่ทวงถามหนี้อยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิของเจ้าหนี้ตามหลักกฎหมายทั่วไปและเหมาะสมกับสังคมไทย และกรณีของเจ้าหนี้ ผู้เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้นั้น ก็มีกฎหมายที่บังคับใช้ควบคุมเจ้าหนี้ได้โดยตรงและเพียงพออยู่แล้ว เช่น หากเจ้าหนี้เป็นสถาบันทางการเงินหรือธนาคาร เจ้าหนี้เป็นผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อหรือบัตรเครดิต ก็ต้องตกอยู่ภายใต้การบังคับแนวปฏิบัติในการทวงถามหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือเจ้าหนี้อื่น ๆ ก็มีกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิด, กฎหมายอาญาที่ให้ความคุ้มครองเป็นการทั่วไป และการที่กฎหมายการทวงถามหนี้ฉบับนี้บังคับใช้กับเจ้าหนี้นั้น ผู้เขียนเห็นว่า เจ้าหนี้ที่เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ควรมีสิทธิอย่างเต็มที่ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 194¹⁷ ที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินให้แก่ตนได้มากที่สุด แม้ว่าอาจจะต้องใช้วิธีการที่เสี่ยงต่อการกระทำที่ผิดกฎหมายบ้างก็ตาม แต่เจ้าหนี้ก็มีวัตถุประสงค์ในการติดตามทวงถามหนี้เพียงเพื่อให้ได้รับชำระหนี้คืน อันจะช่วยรักษาเสถียรภาพความมั่นคงในทางธุรกิจของตนให้ดำรงอยู่ต่อไปได้เท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างกับผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับลูกหนี้โดยตรงตั้งแต่แรก ในขณะที่ลูกหนี้เข้าทำสัญญากับเจ้าหนี้ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหากเรายึดถือเงื่อนไขที่กำหนดขอบเขตผู้ทวงถามหนี้ตามกฎหมาย FDCPA มาเป็นการแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการทวงถามหนี้ในเรื่องขอบเขตผู้ทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ เพื่อไม่เป็นการจำกัดสิทธิโดยชอบของเจ้าหนี้ตามกฎหมายและเพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายมากเกินไป เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

¹⁵ สุพิศ ประณีตพลกรัง, *อ้างแล้ว* เจียงจรดที่ 11, น.13 - 14.

¹⁶ พงศ์ภัทร นาคเพชร, “การคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม : ศึกษาวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ...,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), น.77.

¹⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 194 บัญญัติไว้ว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้นีย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้อันหนึ่งการชำระหนี้ด้วยงดเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ย่อมมีได้”

3. ปัญหาในเรื่องการติดต่อลูกหนี้ตามเวลา สถานที่ที่กฎหมายกำหนดไว้

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา, กฎหมายออสเตรเลีย และพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มีการกำหนดข้อปฏิบัติในการทวงถามหนี้ที่มีหลักเกณฑ์ร่วมกันคือ เรื่องการติดต่อสื่อสาร โดยต้องติดต่อสื่อสารต่อลูกหนี้ หรือบุคคลที่ลูกหนี้มอบหมายเท่านั้น และต้องติดต่อ ณ สถานที่ที่ลูกหนี้แจ้งไว้ หรือสถานที่ที่เหมาะสม ต้องติดต่อภายในช่วงเวลาที่กำหนด หรือช่วงเวลาที่เหมาะสม และในการทวงถามหนี้เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบถึงรายละเอียดของเจ้าหนี้ หรือผู้ทวงถามหนี้ รายละเอียดของเจ้าหนี้ หรือจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้เป็นหนี้ เป็นต้น

โดยกฎหมายออสเตรเลีย ได้กำหนด การติดต่อทางโทรศัพท์ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 07.30 นาฬิกา ถึง เวลา 21.00 นาฬิกา ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 09.00 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์¹⁸

(1) การติดต่อโดยตรงต่อหน้ากัน ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 09.00 นาฬิกา ถึง เวลา 21.00 นาฬิกา ในวันหยุดสุดสัปดาห์ ให้ติดต่อได้ในเวลา 09.00 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา และห้ามทำการติดต่อในวันหยุดนักขัตฤกษ์

(2) การติดต่อสถานที่ทำงาน เวลาทำงานโดยปกติ ถ้ารู้หรือเวลา 09.00 นาฬิกา ถึง 17.00 นาฬิกา ในวันธรรมดา

ให้ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลอื่นตามความประสงค์ เช่น ลูกหนี้ร้องขอให้ติดต่อเวลาอื่นเนื่องจากลูกหนี้ทำงานเป็นกะ ลูกหนี้มีภาระในการดูแลเด็กหรือสมาชิกในครอบครัวทำให้ติดต่อในเวลาดังกล่าวไม่สะดวก ไม่ประสงค์จะติดต่อในเวลาที่มีสมาชิกครอบครัวคนอื่นอยู่

ในส่วนของกฎหมาย FCDPA ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดว่า “หากผู้ทวงถามหนี้ได้รับความยินยอมโดยตรงจากลูกหนี้ก่อน หรือมิได้รับอนุญาตอย่างชัดแจ้งจากศาลที่มีเขตอำนาจแล้ว ผู้ติดตามทวงถามหนี้จะต้องติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ในเวลา สถานที่ และติดต่อกับทนายความของลูกหนี้¹⁹

(1)²⁰ หากมีอายุถึงเวลา หรือสถานที่ หรือวัน หรือเวลาที่หรือสถานที่ที่สมควรรู้หรือรู้ ได้ว่าเป็นการไม่สะดวกต่อลูกหนี้ ให้ถือว่าช่วงเวลาที่ไม่สะดวกในการติดต่อลูกหนี้คือ ช่วงเวลาระหว่าง 08.00 ถึง 21.00 นาฬิกา ตามเวลาท้องถิ่น ณ สถานที่ที่อยู่ของลูกหนี้

(2)²¹ ห้ามผู้ติดตามทวงถามหนี้ติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้เพื่อทวงถามหนี้จากลูกหนี้เฉพาะกรณีที่ผู้ทวงถามหนี้ “รู้หรือมีเหตุอันสมควรรู้” ได้ว่านายจ้างของลูกหนี้ห้ามมิให้ติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้เกี่ยวกับการทวงถามหนี้ ณ สถานที่ทำงาน เท่านั้น หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้ทวงถามหนี้ได้ไปติดต่อหาลูกหนี้ที่สถานที่ทำงานแล้ว ได้รับแจ้งจากลูกหนี้ หรือบุคคลอื่นว่าสถานที่ทำงานมีข้อบังคับที่ห้ามมิให้ติดต่อสื่อสารกับลูกจ้างเกี่ยวกับการทวงถามหนี้

กฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ได้บัญญัติเรื่องการติดต่อลูกหนี้มีปัญหาในการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในการทวงถามหนี้ไว้ใน ตามมาตรา 9 (1)(2) ของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มีข้อกำหนดให้ผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติตามการทวงถามหนี้ดังนี้

¹⁸ September 23, 2019, from <https://download.asic.gov.au/media/3549402/rg96-published-29-February-2016.pdf>, Hours of contact, February 2016.

¹⁹ The Fair Debt Collection Practice Act 1977, Section 804 (a) “Communication with the consumer generally

Without the prior consent of the consumer given directly to the debt collector or the express permission of a court of competent jurisdiction, a debt collector may not communicate with a consumer in connection with the collection of any deb”

²⁰ *Ibid*, Section 804 (a)(1).

²¹ *Ibid*, Section 804 (a)(3).

1) สถานที่ติดต่อ ในกรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตามสถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้แจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้า หรือสถานที่ที่ได้แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้ โดยผู้ทวงถามหนี้ได้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 20.00 นาฬิกาและในวันหยุดราชการ เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม....”

หากพิจารณาตามกฎหมายประเทศไทย กฎหมายออสเตรเลีย ตามแนวปฏิบัติในการทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย และตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ จะเห็นว่ามียกข้อยกเว้นหรือข้อปฏิบัติในการทวงถามหนี้เป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ในการติดต่อลูกหนี้ เนื่องจากกฎหมายเจตนาคุ้มครองลูกหนี้มิให้ถูกรบกวนเวลาพักผ่อน และกลัวลูกหนี้ถูกบีบบังคับ ถูกกดดันจนเกินไป จนกลายเป็นข้อปฏิบัติการทวงถามหนี้ที่มีข้อปลีกย่อยค่อนข้างชัดเจน อาจทำให้เจ้าหนี้ไม่อาจใช้สิทธิทวงถามได้เนื่องจากสถานที่และเวลาอาจไม่อำนวยความสะดวกของเจ้าหนี้ในการใช้สิทธิ และข้อปฏิบัติหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ไม่มีความยืดหยุ่นทำให้ในทางปฏิบัติเป็นการสร้างภาระเกินจำเป็นให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้วจะเห็นว่ายังไม่เหมาะสมกับสภาพวิถีชีวิต ลักษณะการประกอบอาชีพ สภาพสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทยมากนัก

ผู้เขียนมีข้อสงสัยในทางปฏิบัติตามมาตรา 9 ดังต่อไปนี้ ตามประเด็นมาตรา 9 (1)(2)²² ที่มีตัวแปร 3 ตัว คือ สถานที่ วิธีการ และเวลา ทั้ง 3 อันนี้ต้องตรงกันหมดซึ่งจะมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ในทางปฏิบัติ เช่น SMS หรือว่าส่งเมลทางโทรศัพท์ โทรศัพท์ต้องอยู่กับตัวคนนั้น และตัวคนนั้นต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนดหรือเปล่าเพราะว่าให้ทวงได้ในสถานที่นี้ แล้วก็ด้วยวิธีการ SMS ในเวลาส่ง SMS ไป 08.30 นาที ถ้ายังไม่ได้กลับบ้านไม่ได้อยู่ตรงที่ที่แจ้งไว้ นั่นถือว่าผิดกฎหมายหรือเปล่า เพราะว่าคุณคนนั้นให้ทวงเฉพาะสถานที่ที่กำหนด บทบัญญัติข้อปฏิบัติอย่างนี้ แล้วทางปฏิบัติก็จะกระทำการอย่างไร ผิดกฎหมายหรือไม่ บทบัญญัติมาตรานี้ อาจเป็นการเปิดช่องทางให้ลูกหนี้ที่มีเจตนาไม่สุจริตประวิงการชำระหนี้ หลีกเลี่ยงการพบหรือติดต่อเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ได้ และใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งร้องเรียนเจ้าหนี้ที่ได้รับโทษได้ ส่วนในเรื่องคือสถานที่ เวลานั้นไม่ควรกำหนดให้เป็นเรื่องที่ตายตัว หรือเป็นข้อบังคับที่เด็ดขาดที่ต้องปฏิบัติ เพราะต้องมองภาพว่าต้องทวงได้ ถ้าหากทวงสุภาพแบบนี้ทวงที่ไหนก็ได้ เพราะผู้ทวงถามหนี้ที่ทวงแบบสุภาพแล้ว ในเมื่อลูกหนี้เป็นหนี้ เจ้าหนี้มาทวงต้องขอร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือ ในการทวงถามหนี้ถ้าหากใช้วิธีการที่สุภาพเรียบร้อย ไม่ให้เสียหน้าเสียชื่อตามสิทธิอยู่แล้ว

ถ้าหากเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของประเทศนอร์เวย์ ที่มีได้มีการกำหนดช่วงเวลาและสถานที่ การติดต่อลูกหนี้ไว้ ผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ฉบับนี้ยังคงมีการกำหนดเวลาไว้ เพื่อมิให้เป็นการรบกวนลูกหนี้เกินความจำเป็น เพื่อให้เวลาลูกหนี้ได้พักผ่อนบ้าง แต่ในเรื่องสถานที่ ผู้เขียนคิดว่าสถานที่ไม่ควรจะไประบุขนาดนั้น ถ้าเกิดลูกหนี้จะไปยืนห่างตรงนั้นสักก้าวหนึ่ง เจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้ทวงหนี้ไม่ได้แล้วลูกหนี้อาจยื่นยิ้มให้

²² พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9 บัญญัติไว้ว่า “การทวงถามหนี้ ให้ผู้ทวงถามหนี้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) สถานที่ติดต่อ ในกรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตาม สถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้แจ้งให้เป็นสถานที่ติดต่อ ในกรณีที่ บุคคลดังกล่าวไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าหรือสถานที่ที่ได้แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้ โดยผู้ทวงถามหนี้ได้ พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ติดต่อตามภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลดังกล่าว หรือสถานที่อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(2) เวลาในการติดต่อ การติดต่อโดยบุคคล โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา 08.00 นาฬิกา ถึง เวลา 20.00 นาฬิกาและในวันหยุดราชการ เวลา 08.00 นาฬิกา ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา หากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้หรือช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสม ให้ติดต่อได้ในเวลาอื่นตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

เจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้ เนื่องจากเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้มาทวงไม่ได้ เพราะว่าไม่ได้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด ซึ่งเป็นช่องทางให้ลูกหนี้ฟ้องเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ว่าทำผิดกฎหมายดังกล่าวได้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมาย FCDPA ของสหรัฐอเมริกาในส่วนของเรื่องกำหนดเวลา สถานที่ ถือว่าเป็นบทบัญญัติที่ดีในการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อให้ได้บทบัญญัติที่เป็นคุณทั้งเจ้าหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ ลูกหนี้ ดังนั้น จะเห็นว่า ตามแนวปฏิบัติในการทวงถามหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยและตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 9 (1)(2) นั้นไม่มีความยืดหยุ่น เช่น บทบัญญัติของกฎหมาย FCDPA ของประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมาย FCDPA มาตรา 805 (a) จะเห็นว่ากฎหมายนี้ได้กำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ ยึดถือช่วงเวลา และสถานที่ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นหลัก หากแต่กำหนดเงื่อนไขการรับรู้ของผู้ทวงถามหนี้เป็นสำคัญว่าผู้ทวงถามหนี้ “รู้” หรือ “มีเหตุอันควรรู้” หรือไม่ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อสื่อสารในเวลาและสถานที่ หรืออาจมีเหตุอันควรรู้ แต่หากผู้ทวงถามหนี้ไม่รู้หรือไม่มีเหตุควรจะรู้ได้ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อในเวลาและสถานที่ใด กฎหมายจึงให้สันนิษฐานได้ว่าเวลาที่สะดวกในการติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ คือ ช่วงเวลา 08.00 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ตามเวลาท้องถิ่นของลูกหนี้ การกำหนดเงื่อนไขเช่นนี้ทำให้กฎหมาย FDCPA มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติกับเจ้าหนี้

ผู้เขียนจึงมีความคิดเห็นว่าพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องช่วงเวลาติดต่อลูกหนี้ให้มีความยืดหยุ่นเหมือนกับกฎหมาย FCDPA เพื่อได้เป็นข้อปฏิบัติการทวงถามหนี้ที่ใช้ทางปฏิบัติได้จริง ไม่เป็นการสร้างภาระให้เจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงหนี้จนมากเกินไป และจะได้ไม่เป็นช่องทางให้ลูกหนี้หลีกเลี่ยงการชำระหนี้ได้ ถ้ายังมีข้อปฏิบัติที่ไม่ยืดหยุ่น ที่มีรายละเอียดมากเกินไป

4. ปัญหาในการใช้สิทธิในการดำเนินคดีของเจ้าหนี้

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา, กฎหมายออสเตรเลีย, กฎหมายนอร์เวย์ มีข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงหนี้ที่มีหลักเกณฑ์ร่วมกัน คือ เรื่องการกระทำที่หลอกลวงให้เข้าใจผิด โดยเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องไม่ทำกระทำการที่หลอกลวงว่าจะยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือจะดำเนินคดีหากไม่ชำระหนี้ อาทิ ไม่ชมเชย หรือทำให้กลัวว่าจะกระทำการทางกฎหมายถ้ากระบวนกรดังกล่าวไม่อาจเกิดขึ้นได้ อาทิ การกล่าวหรือบอกเป็นนัยว่าจะมีการยึด อายัด บ้านหรือทรัพย์สินอื่น เงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ของลูกหนี้หรือบุคคลที่ใกล้ชิดกับลูกหนี้ หรือจะมีความรับผิดชอบในค่าธรรมเนียม ค่าปรับที่เพิ่มขึ้น หรือจะมีรายการรายงานหนี้ดังกล่าวกับศูนย์ข้อมูลความน่าเชื่อถือทางการเงิน รวมถึงการกล่าวหรือบอกเป็นนัยว่าการไม่ชำระหนี้จะถือว่าความรับผิดชอบทางอาญา หรือกล่าวว่าจะดำเนินคดีทางอาญากับลูกหนี้ที่ไม่ชำระหนี้

ตามกฎหมาย FDCPA ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 807 ได้กำหนดหลักเกณฑ์โดยมีสาระสำคัญว่า การกล่าวอ้างหรือแสดงข้อความเท็จว่า การไม่ชำระหนี้จะเป็นผลให้สามารถจับกุม, จำคุก, บุคคลใด ๆ หรือเป็นผลให้เกิดการยึดทรัพย์สิน, การอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้จนกว่าศาลจะพิพากษา หรือการขายทรัพย์สินใด ๆ หรือเงินค่าจ้างต่าง ๆ หรือจะกระทำการอื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือผู้ติดตามทวงหนี้หรือเจ้าหนี้ไม่มีเจตนาที่จะกระทำเช่นนั้นจริง และการกล่าวอ้างหรือแสดงข้อความเท็จว่าลูกหนี้ได้กระทำความผิดอาญาหรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับความอับอายหรือเสื่อมเสียชื่อเสียง

กฎหมายนอร์เวย์ ตามกฎหมาย Debt collection Act ว่าด้วยเรื่องการกระทำที่หลอกลวงให้เข้าใจผิด²³ โดยเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องไม่กระทำการที่หลอกลวงว่าจะยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือจะดำเนินคดีหากไม่

²³ Debt collection Act, section 8 “Generally accepted debt collection practice”

Debt collection activity shall be conducted in accordance with generally accepted debt collection practice. The same shall apply in the case of occasional recovery for others and in the recovery of one's own pecuniary claims.

It is contrary to good debt collection practice to use debt collection methods which expose anyone to unreasonable pressure, harm or inconvenience.

ชำระหนี้ โดยกำหนดว่า “เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องไม่แสดงออกโดยหลอกลวงเกี่ยวกับหนี้ ผลของการไม่ชำระหนี้ ไม่ข่มขู่ หรือทำให้กลัวว่าจะเกิดผลทางกฎหมายหากไม่ชำระหนี้หากกระบวนการดังกล่าวไม่อาจเกิดขึ้น เช่น การกล่าวเป็นนัยว่าจะมีการยึด आयัดทรัพย์สิน เงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ของลูกหนี้หรือบุคคลที่ใกล้ชิดกับลูกหนี้หรือลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในค่าธรรมเนียม ค่าปรับที่เพิ่มขึ้น หรือจะมีการรายงานหนี้ดังกล่าวกับศูนย์ข้อมูลความน่าเชื่อถือทางการเงิน รวมถึงการกล่าวเป็นนัยว่า หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้จะมีความผิดดำเนินคดีกับลูกหนี้”

กฎหมายออสเตรเลีย ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องไม่แสดงออกโดยหลอกลวงเกี่ยวกับหนี้ ผลของการไม่ชำระหนี้ ไม่ข่มขู่ หรือทำให้กลัวว่าจะเกิดผลทางกฎหมายหากไม่ชำระหนี้หากกระบวนการดังกล่าวไม่อาจเกิดขึ้น²⁴ เช่น การกล่าวเป็นนัยว่าจะมีการยึด आयัดทรัพย์สิน เงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ของลูกหนี้หรือบุคคลที่ใกล้ชิดกับลูกหนี้หรือลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในค่าธรรมเนียม ค่าปรับที่ เพิ่มขึ้น หรือจะมีการรายงานหนี้ดังกล่าวกับศูนย์ข้อมูลความน่าเชื่อถือทางการเงิน รวมถึงการกล่าวเป็นนัยว่า หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้จะมีความผิดทางอาญา หรือจะดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้

ดังนั้น การตีความตามกฎหมายของสามประเทศเกี่ยวกับเรื่องการกระทำที่หลอกลวงให้เข้าใจผิด โดยเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ต้องไม่ทำกระทำการที่หลอกลวงว่าจะยึดหรืออายัดทรัพย์ หรือจะดำเนินคดีหากไม่ชำระหนี้ กำหนดเรื่องการกระทำที่หลอกลวงให้เข้าใจผิดว่าหากไม่ชำระหนี้จะฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา หรือก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางอาญารัฐต่าง ๆ แต่ในส่วนกฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 12

“ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดดังนี้

(3) การแสดงหรือข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือถูกยึดหรืออายัดทรัพย์หรือเงินเดือน”

ประเด็นปัญหาตามมาตรา 12 (3) นั้นเป็นการที่เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้มีอำนาจที่จะใช้สิทธิตามกฎหมายในการฟ้องคดีแพ่ง คดีอาญา และยึดหรืออายัดทรัพย์ หรือเงินเดือนของลูกหนี้ได้จริง แต่เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้มิได้มีความประสงค์จะใช้สิทธิดังกล่าวจริง เพียงขู่ว่าจะใช้สิทธิให้ลูกหนี้เกิดความกลัว

จากการศึกษากฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 12 (3)²⁵ ผู้เขียนมีความกังวลในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ ประเด็นแรกในเรื่องของการใช้สิทธิของเจ้าหนี้ในการฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ที่เกรงว่าในทางปฏิบัติเจ้าหนี้อาจมิได้ฟ้องร้องทุกคดี ประเด็นที่สอง เรื่องก่อนบังคับคดีฝ่ายเจ้าหนี้จะมีหนังสือบอกกล่าวการบังคับชำระหนี้ไปยังลูกหนี้ก่อนจะให้ลูกหนี้มาชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนด ไม่เช่นนั้นลูกหนี้จะถูกบังคับคดี ซึ่งในขณะที่ออกหนังสือบอกกล่าวทวงถาม เจ้าหนี้ไม่อาจจะทราบได้ว่าสามารถบังคับคดีกับลูกหนี้ได้หรือไม่ เช่น ทรัพย์ที่ยึดหรืออายัดราคาครบถ้วนแล้วต่ำกว่าเกณฑ์ที่กรมบังคับกำหนดไว้ เป็นต้น การกำหนดกฎหมายเช่นนี้อาจทำให้ลูกหนี้บางคนหนีบยกประเด็นกฎหมายว่าเจ้าหนี้แสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าจะดำเนินคดีหรือบังคับเพื่อการข่มขู่ให้ลูกหนี้ชำระหนี้

ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 194 กำหนดไว้ว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้น้อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้” ดังนั้น เจ้าหนี้จึงมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่จะติดตามทวงถามหนี้จากลูกหนี้ เพื่อให้ได้รับการชำระหนี้ ซึ่งในทางกลับกันกฎหมายก็กำหนดหน้าที่ของลูกหนี้ เมื่อเป็นหนี้แล้วก็มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ตามจำนวนที่ได้กู้ยืม

²⁴ A guide for business, “Debt collection guideline for collector and creditor,” Retrieved on September 23, 2019, from <https://download.asic.gov.au/media/3549402/rg96-published-29-february-2016.pdf>, Commonwealth consumer protection laws Prohibition of misleading and deceptive conduct, February 2016.

²⁵ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 12(3) บัญญัติไว้ว่า “ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจ ผิด ดังต่อไปนี้

(3) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึดหรืออายัด ทรัพย์หรือเงินเดือน”

กรณีการแสดงหรือข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี ซึ่งตามวิธีในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่อาจจะว่าจ้างให้ทนายความติดตามทวงถามหนี้ ทั้งทวงถาม ทั้งฟ้องคดี ส่วนใหญ่จะต้องออกหนังสือบอกกล่าวทวงถามในหนังสือบอกกล่าวทวงถามนั้น แนบนอนว่าต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป หรือจะบังคับคดีตามคำพิพากษาคด้วย หากลูกหนี้เพิกเฉยมิชำระหนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่มีสิทธิที่จะดำเนินคดีหรือไม่ก็ได้ หรือจะดำเนินการบังคับหรือไม่เพียงใดก็ได้ หนังสือบอกกล่าวทวงถามไม่ได้เป็นสัญญาผูกพันให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีหรือบังคับคดีต่อลูกหนี้ ดังกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 165 วรรค 1 ได้บัญญัติไว้ว่า “การชู้ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยม ไม่ถือว่าเป็นการข่มขู่...”

การชู้ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยม หมายถึง “การชู้ว่าจะใช้สิทธิที่ผู้ชู้มีอยู่ด้วยวิธีการตามปกตินิยม โดยหวังผลตามปกตินิยม เช่น เจ้าหน้าที่บอกกล่าวลูกหนี้ว่าถ้าไม่ชำระหนี้จะฟ้องศาล หรือฟ้องเป็นบุคคลล้มละลาย หรือลูกหนี้ออกเช็คสั่งจ่ายเงินชำระหนี้แล้วเช็คเรียกเก็บเงินไม่ได้เจ้าหน้าที่บอกกล่าวลูกหนี้ว่า ถ้าไม่ทำสัญญาปรับสภาพหนี้ให้เจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่จะฟ้องร้องเป็นคดีอาญารัฐออกเช็คไม่มีเงิน การที่เจ้าหน้าที่มาขู่ลูกหนี้อย่างที่ยกตัวอย่างถือว่าเป็นการชู้ว่าจะใช้สิทธิตามปกติซึ่งไม่ถือเป็นการข่มขู่ว่าจะใช้สิทธิตามกฎหมาย

ตามคำพิพากษาศาลฎีกา 380/2523 “ชู้ว่าจะฟ้องคดีแพ่งต่อศาลเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่เป็นอย่างนี้เป็น การชู้ว่าจะใช้สิทธิตามปกติ ลูกหนี้กลัวว่าจะถูกฟ้องเสียชื่อเสียงก็ยอมทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้ สัญญานั้นไม่เป็นโมฆียะ”

การที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้จะใช้สิทธิตามกฎหมายการฟ้องคดีแพ่งและยึดหรืออายัดทรัพย์สิน แต่หากภายหลังได้มีการฟ้องร้องคดีหรือบังคับคดีเกิดขึ้นจริง ลูกหนี้อาจใช้ช่องทางทางกฎหมายฉบับนี้ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ว่าได้แสดงออกหรือมีข้อความเท็จเป็นเพียงข่มขู่ให้ลูกหนี้เกิดความกลัว เกิดความกดดันว่าจะดำเนินคดีหรือบังคับคดีกับลูกหนี้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รับโทษตามกฎหมายฉบับนี้

ผู้เขียนเห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายการติดตามทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือเป็นการทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าจะถูกดำเนินคดี ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย หากเจ้าหน้าที่ได้มีการฟ้องร้องลูกหนี้ตามหนังสือบอกกล่าวทวงถามตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือบอกกล่าวทวงถามนั้น เมื่อลูกหนี้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินการใด ลูกหนี้อาจใช้สิทธิเข้าร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่มีความประสงค์จะใช้สิทธิทางกฎหมายอย่างแท้จริง บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการเปิดช่องทางให้ลูกหนี้ที่มีเจตนาไม่สุจริต ในการกลั่นแกล้งร้องเรียนเจ้าหน้าที่ให้ได้รับโทษได้ เมื่อเจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนจนกลายเป็นบรรทัดฐานของกฎหมายหรือสังคมไปแล้ว พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยหากมีการทำหนังสือบอกกล่าวทวงถามต่อลูกหนี้และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่ต้องฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้ทุกราย เพราะเจ้าหน้าที่ไม่ต้องการถูกร้องเรียน ถูกลงโทษตามกฎหมายฉบับนี้ เจ้าหน้าที่จึงมีความจำเป็นต้องฟ้องร้องลูกหนี้ แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะมีความต้องการหรือไม่ต้องการก็ตาม เช่น ลูกหนี้มีหนี้ที่ค้างชำระจำนวนไม่มากนัก ซึ่งตอนแรกเจ้าหน้าที่ต้องการฟ้องร้องดำเนินคดีแพ่ง โดยส่งหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้ชำระหนี้ หากไม่ชำระหนี้จะดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป แต่สุดท้ายแล้ว เจ้าหน้าที่ไม่ฟ้องเพราะเสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย ได้เงินคืนกลับมาไม่คุ้มค่า หรืออยากรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาและไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ส่วนตัวลูกหนี้ก็ยังเพิกเฉยไม่ชำระหนี้ พอถึงเวลาตามหนังสือบอกกล่าวทวงถามเจ้าหน้าที่ไม่ฟ้องร้องดำเนินคดีกับตน ลูกหนี้จึงไปร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่มีเจตนาทวงถามหนี้จะดำเนินคดีกับตนแต่ไม่ดำเนินคดีการกระทำของเจ้าหน้าที่จึงมีลักษณะทำให้เข้าใจผิด บทบัญญัติมาตรานี้ในกฎหมายฉบับนี้ย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม และเป็นการเปิดช่องให้ลูกหนี้ซึ่งมีเจตนาไม่สุจริตสามารถกระทำให้เจ้าหน้าที่เสียเปรียบ ทั้งที่เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้รับการชำระหนี้ก็เสียเปรียบอยู่แล้ว ลูกหนี้ยังใช้ช่องทางกฎหมายฉบับนี้มากลั่นแกล้งตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดความคับแค้นใจให้แก่เจ้าหน้าที่อีก

ตามประเด็นข้างต้นมีปัญหาเช่นเดียวกับกรณีการมีหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้มีฉะนั้นจะบังคับคดี อายัดหรือยึดทรัพย์สิน โดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับ ไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ก็ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของลูกหนี้ว่าบังคับคดีได้เพียงใด ทั้งอายุความเรื่องการบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 ที่กำหนดว่า

“เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ภายใน 10 ปี นับแต่วันสิ้นคำบังคับหรือวันที่ลูกหนี้ไม่ใช้หนี้ตามคำพิพากษา” เจ้าหนี้มีสิทธิตามระยะเวลาดังกล่าว

ดังนั้นเมื่อได้เปรียบเทียบเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายของทั้งสามประเทศข้างต้นแล้ว คือกฎหมายของสหรัฐอเมริกา กฎหมายของออสเตรเลีย และกฎหมายของนอร์เวย์ ที่กำหนดเรื่องการกระทำที่หลอกลวงให้เข้าใจผิดว่าหากไม่ชำระหนี้จะถูกอายัดหรือยึดทรัพย์ ฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นบางเรื่องตามกฎหมายไทยเป็นสิทธิที่เจ้าหนี้พึงกระทำได้ อาทิ สิทธิทวงถามหนี้โดยแจ้งลูกหนี้ว่าหากไม่ชำระจะดำเนินคดีตามกฎหมาย ไม่ว่าเจ้าหนี้มีความตั้งใจที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยในประเด็นปัญหานี้ ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าควรมีการแก้ไขเกี่ยวกับข้อห้ามปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ อันทำให้เกิดความเข้าใจผิด ซึ่งเป็นการแสดงออกหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรืออายัดหรือยึดทรัพย์ให้ถือเป็นสิทธิของเจ้าหนี้โดยชอบกฎหมาย ไม่ผูกพันให้ต้องดำเนินการทางกฎหมาย ในการแสดงออกหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรืออายัดหรือยึดทรัพย์ หากเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิบอกกล่าวทวงถามหนี้ให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา แต่เจ้าหนี้มิได้ฟ้องร้องคดีก็ถือว่าเป็นสิทธิบอกกล่าวทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ที่จะใช้สิทธิตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ และในขั้นตอนของการบังคับคดีหากเจ้าหนี้ได้ทวงถามหนี้ให้ชำระหนี้ภายในกำหนดตามคำพิพากษาแล้วแต่เจ้าหนี้ยังไม่ได้ดำเนินการใด ๆ เพื่อการบังคับคดี ก็ถือเป็นสิทธิของเจ้าหนี้โดยชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้ยกเลิกมาตรา 12 (3) ออกเสียเพื่อขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการใช้บังคับทางกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการประวิงเวลา การชำระหนี้ หรือเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบในสิทธิตามกฎหมายของเจ้าหนี้ อันเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญในสิทธิเสรีภาพของบุคคล กล่าวคือ บุคคลใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ บุคคลนั้นสามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้หรือไม่ก็ได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย

บทสรุป

จากการที่ได้ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 แล้วพบว่า

1. ประเภทของหนี้ที่ได้รับการคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ให้ความคุ้มครองหนี้ที่เกิดจากมูลหนี้ทุกประเภทไม่ว่าเป็นหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ควรมีการพิจารณาถึงประเภทหนี้ที่ได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากบางที่หนี้ได้รับความคุ้มครองไม่สมควรได้รับการคุ้มครอง อาทิเช่น หนี้ที่ก่อรายได้ เพราะหนี้ดังกล่าวก่อให้เกิดลูกหนี้มีรายได้ ลูกหนี้ก็ควรนำรายได้นั้นมาชำระหนี้ เป็นต้น เพื่อความเป็นธรรมของทั้งฝ่ายเจ้าหนี้ ควรกำหนดหนี้ที่ได้รับความคุ้มครองเช่นดัง กฎหมาย FDCPA ของสหรัฐอเมริกา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักทางเศรษฐศาสตร์

2. การกำหนดผู้ทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายทวงถามหนี้ฉบับนี้ ไม่ควรกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ให้ครอบคลุมไปถึงตัวเจ้าหนี้ผู้เป็นคู่สัญญาโดยตรง เนื่องจากเจ้าหนี้ผู้เป็นคู่สัญญาโดยตรงนั้น มีสิทธิตามกฎหมายอย่างเต็มที่ที่เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามเจตนารมณ์ของกฎหมายพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ต้องการป้องกันการทวงถามหนี้ที่มีการใช้ความรุนแรง ซึ่งในความจริงเป็นบุคคลที่ใช้ความรุนแรงในการทวงถามหนี้ในส่วนใหญ่เป็นบุคคลภายนอกที่กระทำการทวงถามหนี้แทนเจ้าหนี้ กฎหมายไม่ควรไปจำกัดสิทธิตามกฎหมายของเจ้าหนี้ กรณีของเจ้าหนี้ผู้เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ก็นั้น ก็มีกฎหมายที่บังคับใช้ควบคุมเจ้าหนี้ได้โดยตรงและเพียงพออยู่แล้ว เช่น หากเจ้าหนี้เป็นสถาบันทางการเงินหรือธนาคาร เจ้าหนี้เป็นผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อหรือบัตรเครดิต ก็ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแนวปฏิบัติในการทวงถามหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือเจ้าหนี้กรณีอื่น ๆ ก็มีกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิด, กฎหมายอาญาที่ให้ความคุ้มครองเป็นการทั่วไป และการที่กฎหมายการทวงถามหนี้ฉบับนี้บังคับใช้กับเจ้าหนี้ นั้น เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า เจ้าหนี้ที่เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ควรมีสิทธิอย่างเต็มที่ตามกฎหมายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตาม 194 เจ้าหนี้ก็มีวัตถุประสงค์ในการทวงถามหนี้เพียงเพื่อให้ได้รับชำระหนี้คืน อันจะช่วยรักษาเสถียรภาพความมั่นคงในทางธุรกิจของตนให้ดำรงอยู่

ต่อไปได้เท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างกับผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับลูกหนี้โดยตรง ตั้งแต่แรก ในขณะที่ลูกหนี้เข้าทำสัญญากับเจ้าหนี้ เราควรแยกสถานะของ “ผู้ติดตามทวงถามหนี้” ซึ่งเป็นบุคคลที่สามออกจากสถานะของ “เจ้าหนี้” ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายแรกของลูกหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่ทวงถามหนี้อยู่แล้ว

3. การกำหนดข้อปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ ช่วงเวลาและสถานที่ในการติดต่อลูกหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 กำหนดให้เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้สามารถติดต่อทวงถามหนี้ได้ในช่วงเวลา วัน สถานที่ ดังต่อไปนี้ สถานที่ติดต่อ ในกรณีที่ติดต่อโดยบุคคลหรือทางไปรษณีย์ ให้ติดต่อตามสถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้ในช่วงเวลาในการติดต่อกับลูกหนี้ดังกล่าวไม่มีความยืดหยุ่นเช่นกฎหมาย FDCPA ของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากในทางปฏิบัติอาจทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ หากเป็นกรณีที่ลูกหนี้มีเจตนาที่จะไม่ชำระหนี้ หรือมีเจตนาที่จะประวิงการชำระหนี้ อาจหลีกเลี่ยงการติดต่อเจ้าหนี้จากเจ้าหนี้โดยไม่อยู่ในสถานที่ที่ระบุไว้ เลี่ยงการติดต่อจากเจ้าหนี้ในระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อกับลูกหนี้ได้อันทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้ง 2 ฝ่าย จึงควรแก้ไขให้กฎหมายมีความยืดหยุ่น เช่นดั่งเหมือน กฎหมาย FDCPA ของสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดเงื่อนไข “การรับรู้ของผู้ทวงถามหนี้เป็นสิ่งสำคัญว่าผู้ทวงถามหนี้ “รู้” หรือ “มีเหตุอันควรรู้” หรือไม่ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อสื่อสารในเวลาและสถานที่ หรืออาจมีเหตุอันควรรู้ แต่หากผู้ทวงถามหนี้ไม่รู้หรือไม่มีเหตุควรจะรู้ได้ว่าลูกหนี้สะดวกให้ติดต่อในเวลาและสถานที่ใด กฎหมายจึงให้สันนิษฐานได้ว่าเวลาที่สะดวกในการติดต่อสื่อสารกับลูกหนี้ คือ ช่วงเวลา 08.00 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา” เพราะที่ต้องมองภาพว่าต้องทวงได้ ถ้าหากทวงสุภาพแบบนี้ทวงที่ไหนก็ได้ เพราะผู้ทวงถามหนี้ที่ทวงแบบสุภาพแล้ว ในเมื่อลูกหนี้เป็นหนี้ เจ้าหนี้มาทวงต้องขอร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้หรือ ในการทวงถามหนี้ถ้าหากใช้วิธีการที่สุภาพเรียบร้อย ไม่ให้เสียหน้าเสียชื่อเสียงอยู่แล้ว

4. ปัญหาในการใช้สิทธิในการดำเนินคดีของเจ้าหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ได้กำหนดข้อห้ามปฏิบัติว่า “ห้ามเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้แสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าจะถูกดำเนินคดี หรือจะถูกยึด หรืออายัดทรัพย์..” เรื่องที่ไม่สอดคล้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 163 ที่ถือว่าเป็นการใช้สิทธิตามปกตินิยมไม่ถือเป็นการข่มขู่ที่จะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ มีข้อเสนอแนะให้ยกเลิกมาตรา 12 (3) ออกเสียเพื่อขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการใช้บังคับทางกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการประวิงเวลาการชำระหนี้ หรือเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบในสิทธิตามกฎหมายของเจ้าหนี้ อันเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญในสิทธิเสรีภาพของบุคคล กล่าวคือ บุคคลใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ บุคคลนั้นสามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีกับลูกหนี้หรือแม่ก็ได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น เมื่อลูกหนี้ได้รับความคุ้มครองการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ลูกหนี้ควรมีจิตสำนึกเคารพสิทธิและหน้าที่ตามสัญญา ตามกฎหมายที่ตนต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ด้วย เพราะเจ้าหนี้ก็เดือดร้อนเหมือนกันหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

บรรณานุกรม

หนังสือ

จิต เศรษฐบุตร แก้ไขเพิ่มเติมโดย ดาราพร ธีระวัฒน์. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและสัญญา. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ศันท์กรณ โสคติพันธ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้). พิมพ์ครั้งที่ 3. แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.

สุพิศ ประณีตพลกรัง. กฎหมายว่าด้วยการทวงถามหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ อินเตอร์บุ๊กส์, 2558.

วิทยานิพนธ์

กัญณัฐ วิเศษสิงห์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้กู้ยืมเงินนอกระบบ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2560.

ปองทิพย์ สามัฒยากร. “การติดตามทวงถามหนี้อย่างเป็นธรรม : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและกฎหมายไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พงศ์ภัทร นาคเพชร. “การคุ้มครองลูกหนี้จากการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม : ศึกษาวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ....” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

เอกสารอื่น ๆ

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

ELETRONIC MEDIA

ACCC and ASIC – Debt Collection role and contact details. <https://download.asic.gov.au/media/3549402/rg96-published-29-february-2016.pdf>. February 2016.

Debt collection guideline for collection and creditor. <https://download.asic.gov.au/media/3549402/rg96-published-29-february-2016.pdf>, February 2016.

<https://www.lawyersnorway.eu/debt-collection-in-norway>.

<https://www.ftc.gov/enforcement/rules/rulemaking-regulatory-reform-proceedings/fair-debt-collection-practices-act-text>.

OTHER DOCUMENT

THE FAIR DEBT COLLECCTION PRACTICES ACT

ACT OF 13 MAY 1988 NO.26 ON DEBT COLLECTION) AND OTHER RECOVERY OF OVERDUE
PECUNIARY CLAIMS (DEBT COLLECTION ACT) ELETRONIC MEDIAS